

Prednáška 8:

Plagiátorstvo a ako sa mu vyhnúť

Metódy inžinierskej práce 2015/16

Ján Lang

Autori snímkov: Valentino Vranič, Ján Lang
Ústav informatiky a softvérového inžinierstva
Fakulta informatiky a informačných technológií
Slovenská technická univerzita v Bratislave

12. november 2015

Obsah prednášky

- 1 Plagiátorstvo ako dôsledok evolúcie
- 2 Ako vzniká plagiátorstvo
- 3 Dôsledky plagiátorstva
- 4 Ako sa vyhnúť plagiátorstvu
- 5 Komplexné riešenie plagiátorstva na národnej úrovni

Plagiátorstvo ako dôsledok evolúcie

Úloha

Napište prosím na papier tri svoje najväžnejšie životné túžby,
životné ciele

Metrika kvality života

- Kvalita života daná mierou plnenia stanovených/sledovaných cieľov¹
- Plnenia v súlade s prijatými morálnymi zásadami

¹Kováč, D. Psychology of the quality of life in the activities of Slovak psychologists. *Studia Psychologica*, 2007.

Napodobňovanie

- ...Človek sa učí celý život (formálne, neformálne, informálne)
- Napodobňovaním
- Jedna zo základných foriem sociálneho učenia (sociálne učenie – z kategórie druhy učenia)
- Historicky pravdepodobne jedna z najstarších foriem
- Príznačné najmä v období do dospelosti (následne riešením problému, pamäťové, verbálne, pojmové a pod.) – silne fixovaná, pretrváva (asi najvýznamnejší nástroj učenia sa u detí)
- Rekurzia – napodobňovanie napodobňovania...
- Napodobňovanie vhodných, nevhodných prejavov v societe

Úloha

Uvedte synonymá slova napodobňovať

Synonymá slova napodobňovať

- napodobňovať robiť tak, aby vznikla podobnosť
- imitovať: napodob(ň)oval, imitoval hlas speváka
- kopírovať (bezducho napodobňovať): kopíroval cudziu tvorbu
- expr. opičiť sa: opičila sa po známej herečke
- **plagizovať** (napodobňovať diela bez udania predlohy):
nečestne plagizoval básnika
- predstierať (napodobňovať ako pravdivé): predstieral, že je chorý
- nasledovať (podľa istého príkladu): nasledovali otcov príklad
- hovor. odkukávať, **opisovať** (napodobňovať pozorovaním):
odkukával spôsoby od starších
- odb.: simulovať
- zobrazovať: napodobňovať, zobrazovať situáciu v iných podmienkach; simulovať niečo počítačom²

²<http://slovník.azet.sk/synonyma/?q=napodobňovať>

Synonymá slova napodobňovať

- **Opisovať**
- crib (verb): to copy an idea, a piece of writing, etc., from someone else
- crib from a crib, to use a crib = cheat
- **Podvádzať**
- cheat (verb): to break a rule or law usually to gain an advantage at something, to take something from (someone) by lying or breaking a rule
- **Plagiarizovať**
- plagiarize (verb): to use the words or ideas of another person as if they were your own words or ideas ³

³<http://www.merriam-webster.com/dictionary/plagiarize>

Patologický kontext napodobňovania ako nevhodného prejavu

- Dosiahnutie cieľa bez ohľadu na prostriedky
- Závisť – ten niekto iný získa lepšie hodnotenie, „utečie“ mi (stihomam), bude mať náskok, lepšiu pozíciu – nezaujímam sa to, že je fakt dobrý, snaživý resp. má preto iné predispozície
- Sebeckosť, egoizmus – nedoprajem/nedovolím aby boli lepší ako ja, aby mali vyšší plat ako ja
- Neúcta – voči svojmu okoliu
- ...môže reprezentovať životný štýl – nebezpečné – vyúsťuje v stratu schopnosti vlastného kreatívneho uvažovania/písania
- preto - snaha o podporu kreatívneho písania už na základných školách

MIP

- ...kreatívne písanie technického textu? ⁴

⁴Vranič, A.: Tvorivé písanie s prvkami tvorivej dramatiky riadené potrebami detí. AT PUBLISHING. 2015.
<http://www.atpublishing.sk/?id=547>

Ako vzniká plagiátorstvo

Plagiátorstvo

- Plagiát – cudzie dielo alebo jeho časť, ktorú autor prehlasuje za vlastnú
- Ako autor prehlasuje niečo za vlastné? Neuvedením zdroja
- Lat. plagiarius – únosca; plaga – sieť, pasca⁵
- Angl. plagiat, plagiarism
- Vo vzťahu k písaným artefaktom sa niekedy hovorí jednoducho *odpisovanie*

⁵<http://www.merriam-webster.com/dictionary/plagiary>

Plagiátorstvo doslovným prevzatím

- Doslovne prevzatý text nie je označený ako taký – úvodzovkami, kurzívou alebo odsadeným odsekom – je plagiát
- Ak je vo veci len kratšie vyjadrenie plynulo zaradené do iného kontextu, stačí uvedenie odkazu na zdroj
- Prevzatie väčšej časti textu s jeho korektným označením a uvedením zdroja je stále problém – porušuje *fair use*
 - Treba žiadať o povolenie nositeľa copyrightu
 - Pozor pri obrázkoch – aj prevzatie jedného môže byť problém; prekreslenie na veci nič nemení

Plagiátorstvo parafrázovaním

- Nahradenie slov synonymami, použitie iných formulácií s rovnakým významom apod. sa nelíši od doslovného prevzatia
- Ak je parafráza cieľom, riešenie je explicitné uvedenie tejto skutočnosti

Ak by sme parafrázovali Boocha, trieda je... [5]

Plagiátorstvo pri preklade

- Preklad cudzieho textu je technicky to isté ako prevzatie
- Parafrázovanie prekladu nerieši problém
- Prerozprávanie cudzieho textu bez uvedenia zdroja je tiež plagiát

Samoplagiátorstvo

- Angl. self plagiarism
- Kontroverzný pojem, ktorý označuje uvedenie častí vlastnej publikovanej práce v ďalšej práci tohto istého autora bez uvedenia tejto skutočnosti
- Cieľom je najčastejšie zvýšenie počtu publikácií
- Nová práca však môže byť vylepšením predchádzajúcej – stačí uviesť zodpovedajúce vysvetlenie na jej začiatku

Dôsledky plagiátorstva

Dôsledky plagiátorstva

- Až po odhalení. . .
- K odhaleniu plagiátorstva však môže dôjsť po desaťročiach – keď je plagiátor možno už na významnej pozícii (napr. prezident)
- Diskreditácia autora
- Potrestanie v rámci príslušnej inštitúcie alebo sféry pôsobenia (vyradenie, prepustenia, black list. . .)
- Trestno-právne dôsledky

FIIT STU: dôsledky v rámci predmetu

- V rámci predmetu dôsledky plagiátorstva závisia od podmienok absolvovania, ale vždy sú v zmysle hodnotenia daného predmetu
- Časť alebo celá práca sa môže stať neakceptovateľnou, čo často znamená nezískanie alebo odobratie už získaného zápočtu
- Takto hodnotený študent sa má možnosť odvolať vedúcemu pracoviska, ktoré predmet zabezpečuje

FIIT STU: dôsledky na úrovni fakulty

- Dôsledky plagiátorstva na úrovni fakulty prispievajú k dôsledkom v rámci predmetu a sú od nich nezávislé
- Na podnet učiteľa dekan môže prípad postúpiť disciplinárnej komisii, ktorá hlasovaním rozhodne o prípadnom disciplinárnom opatrení:
 - pokarhanie
 - podmienené vylúčenie
 - vylúčenie
- Rozhodnutie disciplinárnej komisie je návrhom pre dekana, ktorý rozhodne o treste, ale nie prísnejšom než navrhla disciplinárna komisia
- Potrestaný študent má možnosť sa odvolať rektorovi

FIIT STU: relevantné predpisy

- Ohľadom predmetu MIP:
<http://fiit.stuba.sk/~vranic/plagiat.html>
- Štatút fakulty⁶
- STU⁷
 - Štatút STU
 - Študijný poriadok STU
 - Disciplinárny poriadok pre študentov STU
 - Rokovací poriadok disciplinárnej komisie STU
- Zákon o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon)⁸

⁶ http://www.fiit.stuba.sk/sk/uradna-tabula-fiit-stu.html?page_id=2075

⁷ http://www.stuba.sk/sk/stu/uradna-tabula/legislativa-a-zakladne-normy-stu.html?page_id=1619

⁸ <http://www.zbierka.sk/sk/predpisy/618-2003-z-z.p-7586.pdf>

Ako sa vyhnúť plagiátorstvu

Úmyselné plagiátorstvo

- Vyhnúť sa úmyselnému plagiátorstvu je jednoduché:
nedopúšťať sa ho

Neúmyselné plagiátorstvo

- Neúmyselné plagiátorstvo je stále plagiátorstvo
- Neúmyselnosť sa ťažko dokazuje a aj tak nezakladá nárok na akceptovanie práce
- To znamená, že autori musia dávať pozor, aby sa nechtiac nedopustili plagiátorstva

Čo robiť

- Sústrediť sa na vlastný prínos
- Prerozprávanie cudzieho textu nie je riešenie – ani keď sa do pôvodného textu autor pri samotnom písaní nepozera
- Korektne vyznačovať prevzatý text a obrázky
- Odkazovať sa na zdroje
- Niektoré univerzity poskytujú návody⁹

⁹ Avoiding Plagiarism – UC Davis, <http://sja.ucdavis.edu/files/plagiarism.pdf>

Odkazovanie na sekundárne zdroje

- Zdroje, na ktoré sa odkazujeme, sa tiež odkazujú na zdroje
- Niekedy je potrebné odkázať sa na takýto pôvodný zdroj – tzv. sekundárny zdroj
- Tomuto sa však treba vyhýbať – indikuje plagiátorstvo
- Najčastejšie je takýto postup opodstatnený, ak sekundárny zdroj nie je dostupný
- V odkaze treba použiť formuláciu *citované v* (angl. *cited in*)

Although the GoF design patterns [GHJV95] are inspired by Alexandrian patterns [Ale79]...¹⁰

[Ale79] C. ALEXANDER. The Timeless Way of Building. Oxford University Press, 1979. Cited in [Cop99b].

¹⁰ úryvok z článku: Valentino Vranić. Towards multi-paradigm software development. Journal of Computing and Information Technology (CIT), 10(2): 133-147, 2002.

<http://cit.zesoi.fer.hr/browsePaper.php?issue=13&seq=7&paper=315> (prispôsobené)

Komplexné riešenie plagiátorstva na národnej úrovni

Korpus ZP, CRZP, odhaľovanie plagiátorstva

- Elektronická verzia záverečnej práce
- Centrálny register záverečných prác CRZP
- Anti-Plagiarism Agreement, Plagiarism Agreement
- Systémy odhaľujúce plagiátorstvo: CEP Based System For Plagiarism Detection, 2014 STU FIIT, PlaDeS - STU FIIT¹¹, Turnitin¹², Theses.cz - Masarykova univerzita Brno¹³, PlagiarismDetect¹⁴

¹¹<http://www2.fiit.stuba.sk/~chuda/plagiarism/PlaDeS.html>

¹²<http://www.turnitin.com>

¹³<http://theses.cz/>

¹⁴www.plagiarismdetect.org

Sumarizácia

Sumarizácia

- Plagiátorstvo – vznik, dôsledky a ako sa mu vyhnúť
- Tri druhy informácie:
 - všeobecne známa informácia – netreba odkaz
 - vlastná informácia – nie je na čo uviesť odkaz
 - prevzatá informácia – ak chýba odkaz, je to plagiát
- Na úrovni neúmyselného nemusí byť jednoduché sa plagiátorstvu vyhnúť – ale treba sa o to maximálne starať
- Hrubému plagiátorstvu sa však môže vyhnúť každý
- Dôsledky plagiátorstva sa môžu dostaviť aj po rokoch v najnečakanejšom momente
- Odkazovanie na sekundárne zdroje
- Korpus ZP, CRZP, odhaľovanie plagiátorstva